

Nr 174.

Av herr von Heland, om revision av lagen om ekonomiska föreningar.

Under de senaste åren har den juridiska företagsform, som benämnes ekonomiska föreningar utan personlig ansvarighet, kommit alltmer i användning. Som regel torde såväl den producentkooperativa som den konsumentkooperativa rörelsen hava använt denna form vid bildandet av sina företag. Särskilt med avseende å det organisationsarbete, som delvis med stöd av allmänna medel bedrivits bland jordbrukarna för att åstadkomma förbättrade avsättningsförhållanden för jordbruksprodukter, har den angivna organisationsformen kommit till uttryck, därvid är att märka, att för åtnjutande av vissa stödlån användandet av denna form måste anses obligatorisk.

Frågan om åstadkommandet av förbättrade avsättningsförhållanden för jordbrukets produkter beror alltså till väsentlig del på dessa föreningar. Av speciell betydelse bliva dessa föreningar, då det statliga jordbruksstödet en gång upphör. Det måste anses vara av särskild vikt, att dessa föreningar härvid erhållit den styrka och kraft, som är erforderlig för att verkligen kunna stödja marknaden. Av betydelse blir då bland annat, om den juridiska företagsformen är så utformad, att föreningarna å ena sidan hava erforderlig inre styrka och å andra sidan att de så handhavas, att de alltfort kunna åtnjuta sina medlemmars och utomståendes förtroende. Den lagstiftning, på vilken grundandet av ekonomiska föreningar vilar, är sålunda förtjänt av uppmärksamhet.

Betecknande för denna lagstiftning är framför allt frånvaron av bestämmelser, som för att taga ett närliggande exempel vunnit synnerligen noggrann utformning i aktiebolagslagen. Den betydelsefulla frågan om förhandsteckning till under bildning varande föreningar finnes sålunda över huvud icke omberörd i lagen. Vidare gäller, att samtidigt som ett betydande kapital säkerligen kommer att uppsamlas i dessa föreningar, lagen icke innehåller några bestämmelser, huru detta kapital skall redovisas. De regler, som finnas i bokföringslagen och som i brist på stadganden måste gälla jämväl för ekonomiska föreningar, torde säkerligen få anses otillräckliga. Jämväl frågan om ekonomiska föreningsars revision synes böra kompletteras.

Redan vad anförts synes tala för behovet av allmän revision av den ifrågasvarande lagstiftningen. Ytterligare skäl kunna anföras, främst med avseende på de producentkooperativa föreningarna. Den nuvarande lagstiftningen bygger på det personliga medlemskapet. Att teckna medlemskap för en viss fastighet, oavsett i vems hand den är, är sålunda icke möjligt. En överlåtelse av en fastighet kan sålunda för en förening betyda de mest allvarliga inskränkningar i dess verksamhet. Förtjänt av att vinna omprövning synes ock vara den bestämmelsen, att sedan två, i vissa fall fem år förflutit, medlemmar hava ovillkorlig

rätt att uppsäga medlemskapet. En förening av exempelvis mjölkproducenter kan genom en medlems utträde härigenom bli nödsakad att upphöra med sin verksamhet, oaktat alltså medlemsstocken i övrigt blir oförändrad. Uppmärksamhet synes ock behöva ägnas frågan om de medlemsförpliktelser, som numera allmänt intagas i de producentkooperativa företagen. På dessas uppfyllande vila föreningens möjligheter att fylla sitt ändamål.

Med vad anförts har icke lämnats någon uttömmande redogörelse för behovet av en revision av den berörda lagstiftningen. Det anförda synes emellertid vara tillräckligt för att understryka behovet av en sådan revision. Icke heller skall här angivas i vilken riktning denna revision bör gå. Anmärkas må allenast, att det synes vara förtjänt av övervägande huruvida särskilda bestämmelser icke fordras för att säkerställa de producentkooperativa föreningarna, exempelvis i avseende å möjligheten att angiva ägaren av viss fastighet som medlem i föreningen och att förhindra utträde.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen ville i skrivelse till Konungen hemställa, att lagen om ekonomiska föreningar måtte bli föremål för skyndsamt revision i de delar, varom ovan förmäls.

Stockholm den 23 januari 1935.

Erik von Heland.
